

خضر چنے اُن نہاد مت نام
 لیکن نہ بود حیات جاوید
 و اں راست باوچ آسمان سر
 و اں خواجہ برد کلیدی گنج
 خواہی قلمت بچرخ سایہ
 گردل نہ کنی بسہل شہند
 تاک از پئے غورہ می دہل
 کانے کہ کنی زہبہ گوہر
 چون باز کنی زین شکر بند
 اں نیست نشانِ علم والا
 علم اں باشد کہ رہ کند پاک
 اں تختہ درست کن بتکار
 چون من نشوی کہ ہر زمانے
 در گنج سخن دہد کلیدت
 اں بہ کہ بھل کم سیچی

کت عمر ابد بود سراخجام
 تا سر نہ کشتی باہ و خورشید
 کز جوہرِ علم یافت افسر
 گو بر تن خویش تن بند رنج
 بے دو و چراغِ راست ناید
 نقدے بہ از اں کشاید از بند
 شاخ از پس سبزہ میدہ گل
 شگت ہد اول اں گے زر
 خس ر دہن آید اں گے نقد
 کہ جنس بقبری بحیدر کالا
 نے زرقِ مرقور ان چالاک
 کا کہ شوی از نہایت کار
 سازم بدوغ و استانی
 اندیشہ من شود پدیدت
 ایں نامہ بیچ تانیہ بیچی

ن اول از بند

لہ غورہ انگرہ نام ۱۲ اش

لہ زرق کر۔ مزدوران مکاران ۱۲ اش

<p> زیں کشتہ نگر چہ برگر فتم زاں قلب نی چہ آیت بود پیشہ نکمی شناسرائی در صفت سراں نباشدت جا می گوئے سخن و لیک زیبا خس پارہ ممکن چو بوریا باف از ہر قلے بردوں نیاید یا قوت بنجار کے تو اس منت واوازه چو من شود بلندت تہنا نخوری چو نامت مال بدی نہ ہی بنجاہت رفت آسودہ شود نیاز مندی نے ہچو بخیل نا جو امرد کز مردی ست قدر مردم در ویش نواز باش در ویش تا یک شکم از علف کند سیر </p>	<p> من کہیں قسم از ہنر گر فتم تا تو چو کنی سے زرا اندود ور دل کنت ہنر نہائی گر طبع تو در طبع کشدائے چوں زیں فن بدشوی شکیا از کار کہ حریر زن لاف حرفے کہ از دودے کشاید زیبا نہ بہر زباں تو اس گفت ور برد ہاں رخت قندت زاں میسودہ کہ افتد بدال چوں آمدہ گریے ست گرفت بائے کم از اں نہ کز تو چزی چوں مرد بگرد مرد می گرد سدایہ مرد می مکن کم گرچہ زرت از عدو بودیش صد سر برد آسماں بشمشیر </p>
--	--

موران کہ بزیر پا دوانند
 نقدے کہ ریش بدیں گزیت
 خواہی کہ بہتری زنی چنگ
 سنجید و عہد چو ابر باران
 ابلکہ کہ دہد ترا خد بے رنج
 مستی چو کرم بود جمال ست
 گر بر تو زند فقیر جساں باز
 کاں اگہ کیسہ نیست پیرے
 در شعبہ مرد خجہ آستام
 تا داشت کہ نیست باخرد خویش
 ایں گز تن خود جدا کند پست
 تا پانہ نہی بدستیاری
 بیدارینے پاسبان بے مزد
 یارے کہ بجاں نیاز مانی
 صد یار بود بناں شکست

یکجوبہ سزا جاں تانند
 بے رنج وہی نگر کہ چیت
 در یوزہ کہ تراں ممکن تنگ
 رنجیدہ شوند دانہ خواران
 بہتر ز محاسب درم سنج
 در بادہ نمک زنی حلال ست
 در پیش خود از درم سپہ ساز
 خود را کشت از پے پشیرے
 از پہلوئے خویش می خور شام
 باز وز پے شکم کند ریش
 او باد گرے کجا شود دوست
 از دوست مخواہ دوستداری
 ننجینہ برد بشکت دزد
 در کار خودش مدہ روانی
 چوں کار بجاں نقدے کیست

۱۰ ریزہ سیم دوزر ۱۱ ش ۱۲ شام طعام ۱۳ ش

۱۴ ش خراب بردار د خویش و ہمدرد چارہ سازند ۱۵ حسرت

<p>جز بربکت کو دکان نوخیز کالا سے بزرگ ابوبسیم پیر از رقم سیاہ تحریر در سمت سیاق و قدر راه وز دے باشی کلاه بر سر از آب یہ سپید وئی می کوش که نیک نام باشی آن کن که صلاح کار باشد از حسن نیت مباحث خالی آن خازن شاں که گل دہار از بہر صلاح ناتوان کا زردہ شوی تو نیز رونے بزد مہر شش چو سہ بر آرد سیری نبود ہیچ رویش باشد بہ نیام سہ رنگوں سار کا زردن خلق کر دیشہ</p>	<p>کن بربکت ہمگناں درم ریز کاموختہ شد چو خورد باسیم کوک زد درم شود گمرہ گیر در خود بعن سلا نعوذ باللہ با آن کہ شوی وزیر کشور دانی ز قلم ہنر چہ جوئی چوں بر سر شغل کام باشی در ہر حربہ ترا شمار باشد نیکی کن اگر بدی سگالی گر بنشانی درختے از خار نشتر کہ بز جسم خون نشانست آزار جو چو سینہ سونے ناخن کہ مہر خراشش دارد آتش کہ بظلم گشت خویش شمشیر کہ کار اوست آزار آزار کے طلب ہمیشہ</p>	<p>لہ ناتوان بیار دیش</p>
--	---	---------------------------

<p> ناکس کہ خراش چوں خساں کرد گردست رسد بہ بدفعالے زندے کہ خورد بار ز داشت بز خوشتن آن کہ او نہ بخشود نداشت کہ تن کند بز ریش متے کہ یہ چہ ہمد بازی کوئے کہ رود گشت گلزار آن کہ ہرگز ایسے تیغ باشد درخشش فتند جانگہار بااں کہ بود جہاں پر از دست گر خود نتواں رسد فرازی بائے چو کلنگ در بر جانے پانچہ در اں بیائے خیزد شد چہرہ چو دشمن ستمگار مرغے کہ طپد کلفہ دام افتاد چو کار با گراناں </p>	<p> با او اں کن کہ باکساں کرد رحمت نکنی بسیح حالے در حال مثبت بادت کشت بخشودن او حسد فخر مود دانگے مدہش کہ تا کند پیش اں بہ کہ رسن بد و تباہی ہاں تانہ کشی کر کش خلد خار رحمت کنیش در تیغ باشد بر خار چہ جرمہ پانگہار ایمن منشیں ز خصم در پو با تہود کبک بستہ بازی پاس سر خوشتن بیک پائے وز شیر پائے پس گریزند از دے زہی مگر ہسناہ اندر ختہ جاں دہد ہسناہ با صرغہ زیند کار دانان </p>
--	--

از خوشتن

لے ختہ تنگ بودن گلو ۱۲ حسرت ۱۵ صرف جلا و تہیر ۱۲ حسرت

مردم چو عنان ہر بفرنگ
 بنیائی عقل پیشی سے دار
 شب کور بود عس چو در کئے
 منگر ز جہاں فریب ناکہ
 چون خندہ کند بہ پردہ برق
 ایمن نشیں لب عالم خس
 کنجہ کہ ز کام آسیا جست
 مغرور مشو ملک و مالے
 مال ارچہ کشاد کار ازان ست
 آں بہ کہ بحر ص کم شتابی
 تادل تگ پوزند بسوے
 چون فتافلہ در گریز باشد
 خواہی کہ نگروی آرزومند
 پویان حریص روئے ز رست
 مردم چو ز رعشاں تباہ
 آں سُرخ گلے کہ خون فشاں ست

از باد بگرد آسیا سنگ
 مینا شود پاس خویش سے دار
 از دزد خورد و چپا پنچہ بروئے
 کاندہ پس او بود ہلاکی
 شمشیر زندہ شعلہ بر فرق
 کز چرخ ز رست بے ہلاکی
 ہم در دہن جو آل شد پست
 کاں نیست مگر کہن ہفالی
 تشویش دل و ہلاک جان ست
 کز تنگ طمع خلاص یابی
 راحت نبود ہیچ روئے
 خواہش ہمہ خیر خیر باشد
 می باش بہرچہ ہست خوردند
 خوردند ہی دل صلاح مرد ست
 ہمت شرف کمال یابد
 سرخس ز خون سرکشان ست

زین

ایمن بود از شکنج درویش
 گشتی چو بس دروی کله دار
 در نیز شوی دزیر متسبل
 در ز اهل تسلیم شوی کراں گیر
 ناک زنی و گر هکشافی
 چون در صفت پردلان کنی جا
 مردانه که کار مرد در زد
 گیرم ز عدد عشاں تبانی
 از پیش بلا که گرم خیندی
 کار نظرت پیش دیدن
 بیرون ز اجل چو نیت کائے
 خوں از در کسے کے کند خواست
 مردانه که جان خود سپارد
 تا دل بعت از خویش باشد
 دل را چو شود خن زینہ تاراج
 بے درشت اگر سمند رانی

ز هر چه که بیشتر با بیش
 شو ساخته خدنگ خونخوار
 از زخم زباں مباحش غافل
 بر نسبت جد شوی کماں گیر
 ترکانه ز مو گر هکشافی
 سرش نه اول آن کسے پائے
 آن به که ز بیم جاں نه لرزد
 از مرگ کجا حصار صیانی
 مردن بقفاست چوں کزیری
 نتوان بقفائے خویش دیدن
 تانیت اجل بکوشش بائے
 کو از سر خون خویش بزفتا
 بر جان کماں چه حمت آرد
 شمشیر بکار خویش باشد
 دشمن بسلاح نیت محتاج
 بهم باز رہی و همسانی

ہم سر فدا کنی و ہم سخت
 پیش بہ نظر حقیر باشد
 شیر نمد شش چو شیر بیشہ است
 کت دل بود دست جان ہم
 ہنجا رہین پیش نہ گام
 از پائے چہ ریزدش سلائے
 با سہل خصوصتاں مکن جنگ
 در دشت شمال و شیر باشد
 قدر تک تو سناں کہ دانہ
 در خانہ چراغ کے وہ نور
 چون مایہ کارہست مگریز
 کس انہو دز بے ہنر یاد
 از لقب زتش چہ پاک باشد
 در عیب کہاں نظر میندا
 آں بہ کہ گنی خدائے بینی
 آں کن کہ بود خدائے خوشنود

در بازوئے دل نہایت سخت
 آن کیش مدد ضمیر باشد
 باز آنکہ دلش ہر اس پیشہ است
 لیکن بسکی مکن چہ سناں ہم
 در حملہ مشو بار زخام
 پائے کہ کند فراخ گامے
 در تو بفرما شوی سر آہنگ
 لشکر نہ ہمہ دلیر باشد
 گر خرد حل نہ دمنانہ
 گر شب نبود سیاہ و دیوچار
 در بر تو عدو عیاں کند تیز
 بر پر ہنراں ست جو رو بیداد
 چوں رخت کلال خاک باشد
 گر دیدہ باطنت شود باز
 در یابی بنش یعنی بینی
 پسند بہر چہ رایت آسود

و دوزخ مطلب چو کند زشت
 می باش چو شاخ سبز دگش
 بعن ز چسراغ پارسانی
 خواهی که سی بچرخ گردان
 باد و لسیان نشین که خاک
 گیرم ز بندگنده عود
 عطار اگر چه تند خوئیست
 باهر که نه دولتیست منشی
 شمع که بود ز روشنی دو
 دولت نه همان بود که بچند
 مردار جهان چو در پذیرد
 دولت بود آن که دل فروری
 در دامن نیستی زنیست
 گرفتار با خستیار یابی
 در مظلومی از آن چه دوری
 دانی که بخاطر بوسس ناک

کاتش بود اول آخر انگشت
 کاتش ز نیش نه گیسو آتش
 کور است سر بر دشنائی
 گزارد عنان نیک مردان
 در صحبت گل شود بهسای
 بوئے رسدت بیاری دود
 مشکش به نسیم تازه روئیست
 کز سر که انگشت کام شیرین
 نهد به پسران دیگران نور
 فلسی دوسه را شوی خداوند
 مردار گشتی بود نه میری
 وز ترک اهل کلاه دوزی
 تا هست شوی بعالم هست
 در جمله قدس باریابی
 هم فخر بود دله فروری
 هر کس نه رسد بعالم پاک

<p>تو خود بجز آن دگر چه خواهی یا لطف ترا ہے نہ یاد کاہل نشوی بسبح روئے می کوش بہ ہمتی کہ داری مردم نگری دے فرستہ بہت سلطان شدنش کمینہ بازیست</p>	<p>گردا عینہ رسد آئی در غیب رہ دگر کشاید باین ہمہ ہم زحمت و جوئے خواہی شرف و بزرگواری کاں تن کہ بہ ہمتی نترست مجلس کہ دلش بسر فرازیست</p>
--	---

حکایت شبانے کہ از غایت ہمت تیغ را آئینہ و جاہت و
قلم را عمدہ دولت خود ساخت

<p>بودہ ست ز نسبت شبانے ہمت بفلک برابری داشت اقبال ہے دگر نمودش آلودہ نشد بچربی ہمیش و نبال چرائے گو سپندان در ورس ادب شدی بنگار</p>	<p>گویند کہ در عرب جولنے بختش چو بر اوج رہبری داشت زاں پیشہ کہ اصل کار بودش زاں شیر دلی کہ داشت باخوش رفتنے پدرش چو مستمندان اوستق امید کردہ پر کار</p>
--	---

۱۵ پرکار، مجازاً یعنی طوق ہم آمدہ (خیانت) ۱۲ حسرت

<p>چوں حرفِ قلم درست کرے نایافت از اں ہنر رستی روزے پدرش بہ پردہ درگفت نوشد چو مشکوذا جوانی گرفتاری زہم سہر چند گفتا کہ چو کرد نیت کاے گفتش پیراے سلیم خود راے گیرم کہ دہندت آنچه دہنت نقدے بہر سواریت کو آورد جوان دولت اندیش گفت اسبب کردارم آں کہیں دہنر بہت دارد افکند چو بہت بلندم نہ گریاز و شے ہم چنین است گویند بہت آں جوان مرد دولت چو برہنگت سایہ نی بجلد بہر چہ دست مائی</p>	<p>دامن بسلاح چست کرے در ہر دو ہنر تمام دستی کاے جان تو گشتہ باخر حجت از حجت گریز نیت دانی جویم تے سزاے پیوند حجت از نسب خلیفہ باے زاند از ہ خود بروں منہ پائے بے خواستہ کار چوں شود راست و اسباب عروس داریت کو شمشیر و قلم نہاد در پیش ایں ہر دو نہ بس کلید کارم شک نیت کہ ہر چہ بہت از بر کن گزہ ہنر کمندم ہر چہ آں ظلم و ستمین است شد بر تر از اں کہ آرزو کرد شد مٹشم بلند پایہ بہت چو قوی بود بر آئی</p>
---	--

ز ہنر

راے

ایں پند زمین بیاد داری
برجان پدر کنی دھائے

اے آن کہ زمین بیاد گاری
جان پدر ارسی بجائے

آغا ز سلسلہ ضیائیہ از داستان عشق مجنون لیلی

زیں گو نہ کند در سخن باز
خشنده شد آن قبیلہ ارنج
بر عامریاں مجستہ شد روز
بکشاد درے بمیہانی
ہم نزل فشاندم حطاوا
آراستہ ز صفہ تا بدلیز
و آفاق ز نغمہ بر طرب کرد
اندازہ ہر یکے نشائے
کا کہ کند از حکایت پیش
گفتہ چو ساز شمار کرد
یوسف صفتے شود چو یعقوب
در فضل و ہنس بود میخانہ

و ندانہ کشائے قفل این راز
کان و ز کہ ز اویس فرخ
زاں نور مجستہ شب افروز
بنشست پدر بشار دمانی
بجگانہ و خویش اصلواد
واندر پس پرودہ مادرش نیر
نوبان قبیلہ را طلب کرد
می ریخت بچوب ترشائے
جستند حکیم طالع اندیش
وانا بشمار خود نظر کرد
کیں طفل مبارک اخترے بچوب
با آن کہ ز گردش زمانہ

<p>در سر هوس چنان که دانی دیوانه دستمند گردد کز دست او دشمنان گارش مانند زغم بنار خاکے گشتند بهر چه پست خوردند و آئین طرب ز سر گرفتند آن گلبن ز شگفته برگشت زد نور به چرخ و نجوم افتاد یا بال میده نود رے چوں مردم دیده زار جندی در پیش معاش نشانند کردش کنار تخم سلیم می کرد چنان که سے تو نہت ہر لاله در و چو شب چاغ آزادہ و زیرک و خرد مند مشجہ شدہ چوں بہشت پر نور بر گل زدہ حلقہ ہائے سنبل</p>	<p>لیکن رفتش گہ جوانی از عشق بے نژد گردد اندیشہ چنان کند زارش ما در پدر از چنین شمائے لیکن ز شاہار و سے فرزند آن نکتہ بسہل برگرفتند یکچند چو دور چرخ در گشت سالش بہ شمار پنجم افتاد شد تازہ چون سیم سہ سڑے نزد ہمہ شد بہ ہوشمندی زیرک لہش حو باز خواندند دانا سے رقم ز بہر تسلیم جدادش چنان کہ نہت آرستہ مکتبے چو باغ زین سوئے نشستہ کو کے چند ز اوں سوئے دختران چون ہر تازہ رنخے چو دست گل</p>	
---	---	--

از معنہ دایم ماه کرده
 بود از صفین آفتابین چون ماه
 یلی نامے که مر غلامش
 مشعل کش آفتاب دنجسم
 تاراج گر مستاع جانها
 سلطان شکر لبان آفاق
 گردن زین عاقبت فرشتاں
 سر تا بقدم کر شده و ناز
 نازے و هزار فرشته در دهر
 چشمش ز کر شدت بهوش
 خداں چو سخن تبارزه رونی
 از دسوسه چشم یو بسته
 نے بت که چراغ بت پرستاں
 فرموده کماله را سواری
 انگنده بدوش زلف چو شست
 معجون لبش بدرفشانی

ولما ز رخ بچپاه کرده
 ماهے که زد آفتاب آراه
 خالش نقطه ز نقش بهمش
 دیوانه کن پری و مردم
 بنیاد شکافت خانمانها
 شکر شکن شکیب عشاق
 تشویش ده صلاح کوشاں
 هم سرکش حسن و هم سرانداز
 چشمه دینار کشته در شهر
 آهو بره بخواب خرگوش
 شیریں چو شکر بیخ گوئی
 تسبیح فرشتگان گسته
 طاؤس بهشت و کبک بتاں
 دادہ مره را صلاح داری
 خوبے خبر و نظارگی مست
 پرورده باپ زندگانی

در
 سر
 از
 سر
 از
 سر

در
 سر
 از
 سر
 از
 سر

ہنوا بے لالہ گیسوانش
 قدش نیکے بر زو آلود
 خورشید غلام زادہ او
 اندر صفت آن بتان شیریں
 زانو زوہ قیس بردگرو
 نازک چونال نو میدہ
 شیریں سخن کہ پوشش می بُرد
 بود از سخن پوشگر و شیر
 از رخ بدد مشاہ بردمی کرد
 نالندہ بہ تخت در دستاں
 بخش چو شدے بر زن گوش
 زان تن کہ نوکے او شنیدے
 از نامہ بجاں نورومی داد
 ہر خوشس لیرے ز لطف کار
 و اں لالہ رُخان ارغوان ساق
 ایشان ہمہ را بقیس میلے

از سخن از پریشانی

ہم شیرہ انگیس و ہانش
 خوشخوار تر از گوارش بود
 مرد باغ میں نہادہ او
 چون زہرہ بہ ثور و مہ بہ پریں
 ہم حرب بان و ہم سخن گو
 خوش طبع و لطیف آرمیدہ
 رونق ز شکر فروش می بُرد
 مست سخنش معلوم پیر
 صدل بدد عروہ خردمی کرد
 چون بلبل مست در گلستاں
 از روزن جاں بردشے ہوا
 جاں رقص کنان دن دیدے
 و ز نالہ صدائے درومی داد
 گشتہ بہ ہوس ندیم دیار شا
 نیز از دل و جانش گشتہ شاق
 و اں سوختہ در ہواکے لیلے

پنج

۱۴ تبرزد نبات (بربان) ۱۴ حسرت ۱۴ گوارش بردن گزارش متربان جوارش (بربان) ۱۴ حسرت
 ۱۴ خردہ نکتہ (بربان) ۱۴ حسرت

<p>گشته نفس از نفس گراں تر وارفته خیال موئی در موئی دل گشته بهم کیے و جاں ہم خاموشی شاں به پرده آواز دل بسته ز دیده باز مانده و انگیزه ز دیده پرده شرم او سینہ به تیغ ناز داده او داده جوابش از دم سرد و او نیز دے بشرم تا کی و او گریه فرود خورد دل و او شسته ز جان خوشترست او سینہ خود ز آه خود خست خونا به دل ز دیده میرخت غم بر دل و دیده شستم کرد ہم خانہ بباد داد و ہم خست و افاق بوج خون در آورد</p>	<p>یسی خود ز خراب جاں تر هر دو بنظاره روی در روی لب نازده ز گفتن و زباں ہم بے هوشی شاں گفتن راز هر دو بعنعم و که از مانده آن کرده نظر برے ایں گرم ایں تن به هلاک ساز داده ایں گفته غم خود از رخ زرد ایں دیده در و چشم پاک ایں کرده بگریه خاک اگل ایں گشته باب دیدگان مست ایں کام خود از نقان خود خست عشق آمد و خون بخون در سخت اندیشه متلع صبر گم کرد سلطان خرد برون شد از تخت طوفان ز تور سر بر آورد</p>
--	--

افتاد ز فرق عاقبت تاج
 فریاد شبان بمانده از کار
 مستان ز شراب خانه بستند
 و رداوه چو باد ساقی توتق
 در شهر و فادر آمد آن بوئے
 مجنون ز نسیم آن حسرابی
 از خون جگر شراب می خورد
 و ز دیده دور نگاه می کرد
 مغزش ز لغت رونه در جوش
 می بود ز نیک و بد هر آس
 میدید مکن ز نقش بنیان
 اندیشه هنوز نام بودش
 پوشیده بان برق در مرغ
 از دشته غم خراش خورده
 صدر حسرتش ز خج غم
 آن تن که شود ز تیغ روزن

زور و در پندار

خازن شده و خزیه تاراج
 میش آبله پای و گرگ خونخوار
 خشم بر سر محنت شکستند
 گم شد و حرفت بیکیه ذوق
 هم خانه خراب گشته هم کوه
 شد بے خبر از تنگ شرابی
 وز پهلوی دل کباب می خورد
 میدید ز دور و آه می کرد
 چون مایه و یک زیر سر پوش
 می داشت خرد هنوز پاسش
 میکرد گراں ز هم نشینان
 دل در غم ننگ و نام بودش
 که حربت بود خورده گیتخ
 صد شسته دور باش خورده
 هر سوخته مخالفان هم
 دوزخ دگر بزخم سوزن

ز چوین کوی

له نقشین قیافه شناس و حسرت له چیزه غلظه مثل سوزن و حسرت

چون لاله حسین شکفته می دشت
 می سوخت پوشش با رخ زرد
 دانا ترش تخت بهرست
 استاد سخن ز علم می راند
 و ان لعبت رو مند و دل تنگ
 با آن که نمش زیر گل بود
 خون دلش از صفای سینه
 بر بهره ز شرم رده می دشت
 هر چند که غنچه بود سربست
 می سوخت چون بحر اندرون بود
 بوسه که ز ناله در تحاپست
 عاشق منگر که داغ پوشد
 دست که کند عبیر سانی
 بودند بزاری آن دو غمخوار
 می کرد دو سینه جوشن جوش
 یاراں که بهر کتاره بودند

داغ بیکر هفت می دشت
 در گریه دسوز حسنده می کرد
 او تخت بکب دیده شست
 او جمله کتاب عشق می خواند
 دل او بیاد و مانده بی تنگ
 سیاهش رخس گواہ دل بود
 پیدا چو می اندر آبگینه
 و آتش بدش گرفته می خست
 می کرد ز بوسه حلق رست
 می شد بد باغ مرد ماں دود
 پوشیده چگونه گرد و از پوست
 کو مقفه بر چراغ پوشد
 انگشت برد و هد گوانی
 در چنبر یکدگر گرفتار
 می رفت و قصه گوش در گوش
 دزدیده در آن نظاره بودند

<p>عاشق بحساب خویش مستور این خاک بخون فشاندا وقت آن گفت حکایت آشکارا آن باز کند گراں بپوشد بندی دهنش هجر روزن چون بسته شود کشايد آتش تو اں لب خلق راز باں بست</p>	<p>بنینده بنفش منی از دور هر کس سخن بر پرده می گفت این گفت فسانه در مدارا رازے که ز سینها بپوشد باشد چون خریطه پر ز سوزن آن لب که کلید شد ز بانس بروئے محیط پل تو اں بست</p>	<p>پرده بر آشتن مهملے سر از روستے لیلی ویدین با در پر مدگی ان گل شمشیر از آں ده دریدگی جوش رونغان پدش میدان و دود روان کن پد از دود دیده ویلی اچوں بیان عالی در گوشه محنت پای و کل کرن</p>
<p>دز هر طرف برآمد آوازا شه شیفه فلاں پری وے خواند شب روز لوح هاش وان رس و تعلیم بسیار است تعلیم دگر بسیار دیگر</p>	<p>چون وقت بگوش هر کس این از کاز اوه جوانے از فلاں کوئے در کتب عشق شد هاش مقصودے آن بیت یگانہ است زوهر چه شنیده یا دیگر</p>	

آموختنش کجا بود ہوش

زین قصہ بہر دور و سر اے

ہمگشت ز گنگوٹے او باش

مادر زہیب شرم غیار

زاں آتش وہ زبانہ ترید

فرزند عجبستہ راہانی

گفت اے دل دیدہ مرانور

دانی کہ جہاں فریب ناکت

ہر کاسہ کہ خوان دہر دار

ہر سرخ گلے کہ در بہاریت

ہر نافہ خوش کہ بوئے ہشتہ ہست

ایں پر وہ کہ در ہوا کشیدہ ہست

خامست امید نیک رایاں

تو سادہ مزاجی و تنک ل

چوں اہل زمانہ را او فانیست

ہاں تمانہ کنی عنان دلست

کاموختہ می کند فرا موش

می رفت نہفتہ با جبہ اے

بر ما و بے بسیلی این سخن و باش

ہنشت بگوشہ دل انگار

وز سر ز نشس زمانہ ترید

ہنشت اندر راہ مسہرانی

از روئے تو با د چشم بود

آسو و گیش عنم ہلاکت

پہاں بنوالہ زہرہ دار

در و امن او نہفتہ خارست

پہاں جگرے در و سر ہشتہ ہست

بس پر وہ کہ در ہوا اوریدہ ہست

از عالم و عالم آشنایاں

وز نیک وید زمانہ عن فل

زایشاں طلب فاروانیت

کافادہ خلاص چوں تو ہست

القصه شنیده ام که جانے
 ترسم که چو گرد این خورش
 تا خانه نکرده بر زمین میل
 آتش که بشاخ ارزن افتد
 کم خور عسیم خویش تا توانی
 کس هر دو با چو سهل گیری
 با این تن پاک و گوهر پاک
 جانے منشی که چون نمی پائے
 صوفی که رود مجلس سے
 چون شهره شود عروس معصوم
 آنکس که مگس ز کاسه اند
 عشق ارجه بود بصدق پاک
 آدازه چو گشت در جهان عام
 گردم نه ز نذکار داناں
 نیک ز دل نیک راز داناں
 ماور بیدیش نیک خواهی
 بر زانے در و سر بناده

داری نظری بر آشنای
 بد نام شوی میان او باش
 انپاشته به در چو پیل
 زودار نه کشی بحسن افتد
 از عسیم عشق و ناتوانی
 دیوانه شوی و یا بمیری
 آلوده چرا شوی بهر خاک
 تهمت زده خیزی از چنان جا
 البسته چکد پیاله برے
 پاکی و پیدیش چه معلوم
 تا خوردن و خوردنش که در
 خالی نبود ز شسته مناک
 صرفه نه کند کس به شام
 چون باز رہی ز بدگماناں
 بدر از گمان که باز وارد
 ایلی بهلاک و سینه کاہی
 لب بسته و خون دل کشاده

<p>از داون پندیش می شد روغن بود اندر آتش تیز لب ابره جان خوش کنش و آن کن کنش نه جاگیرت گفت آن خیر نفست باجت کم شد ز خجالت و سر افکند در پرده چو گل شود صاری خواند پس پرده هر چه خواند و یوار سر ابله کند می داد ز گریه خاک انگ آتش ز لبش زبانه میزد چون تربت مجرمان پر از دود می زد نفس بسینه مسمار گاهی غم دل بسایه می گفت و اندیشه بدل نگاه دارد خواند دل برود تراود</p>	<p>ز آن غم که در و نه ریش می شد با سوختگان حدیث پر میرد بیمار ز هر چه در ریش باز مادر چو شناخت کوا سیرت تن زوز نصیحتی که می گفت بشنید پر چو سال فرزند نسرمود که سر و نو بهاری از پرده سخن بردن نراند همه را بربای بند کردند اماند بکنج خانه دل تنگ هر ناله که عاشقانه میسند شد خانه ز آه آتش آلود می خورد ز آه خود بدل خار که خاک برخ چو سایه می رفت صبر نه که دل براه دارد یاران که سینه را بجاود</p>	<p>از داون پندیش می شد روغن بود اندر آتش تیز لب ابره جان خوش کنش و آن کن کنش نه جاگیرت گفت آن خیر نفست باجت کم شد ز خجالت و سر افکند در پرده چو گل شود صاری خواند پس پرده هر چه خواند و یوار سر ابله کند می داد ز گریه خاک انگ آتش ز لبش زبانه میزد چون تربت مجرمان پر از دود می زد نفس بسینه مسمار گاهی غم دل بسایه می گفت و اندیشه بدل نگاه دارد خواند دل برود تراود</p>
<p>این یار داشت که سینه را بجاود</p>		

<p>می بود برگ و زندگانی و ز مرد می خیال می ریت می بود به نزد او شب روز غم را بدو نیم بخش می کرد با مادر و با پدر چه کار است کیس بن عزیز باشد آن جوان</p>	<p>بازیتے چناں کہ دانی چون یورمیدہ حال می ریت ہر چند کہ مادر از سر سوز زد مشعلہ چوں درخش می کرد لیک آں کہ در او ہوائے یار است نے خویش ز دست با تہ ذرہ</p>
---	--

خراب شدن مجنون اول و عشق و ارستی پائے کوہ افتادون و خبر فتن

پدوسوٹے آں بے خبر و دیدن از آب دیدہ باو سینہ سلسلہ و پائے

کردن ز بخیر کشانش پیش ما و آوون

<p>در حجرہ عنم بسو گواری در درسی ادب و دید بچند می کرد سر و عشق تکرار بے رشتہ ہی تنید چوں مو</p>	<p>چون ماند پر پوشش حصار قیس از ہوس جمال و لبند در گوشہ صحن و کنج دیوار بے صرفہ ہی مشتافت چوں کو</p>
---	---

۱۵ لے از دل لیلی چوں مشعل غم سے و خشیہ مادر نیز در این غم شریک می شد ۱۲ حضرت ۱۵ اقربا ۱۲ حضرت

<p>می داشت بخیله خوشین را و الماس بینه خورده مکر هر دم غله اش بر جگر بود و ز دیده در پنجه می بست خازن نه که جر استیش می کرد شکیب تا توانست از پرده بردن و چون برق و افکند بتارک از زمین خاک بر خاک آغده کرد چون آب چون خضر نمود سیل خضرا خلق ز پیشش دواں بانبوه می خورد و سوس زندگانش و انش بخت گزند می داد اینش زد و آن شکست و خست دیوانه ز خویش بے خبر بود</p>	<p>می بست بخامشی دهن را آسے بگرفت و دے خورد زان ناوک غم که بے سیر بود و ز دیده سرشک دیده می بست بر قه العسل استیش زین گونه بپاره که دست چون سیل نمش رسید بر فرق بیرون شد و کرد پیرهن چاک گر بایں بزین قتا و بے تاب برداشت ز خاک راه صحرا می رفت چو باد کوه بر کوه هر کس لطافت جویشش اینش ز در و نه پند می داد طفلان به نظاره سنگ دست با آن شبنم که در گذر بود</p>
--	---

روایت از پیش

۱۰ خورد ریزه ریزه ۱۱ حسرت ۱۲ در کنون ۱۳ حسرت ۱۴ مراغه کردن غلیدن (برهان حسرت
 ۱۵ سبزه زار ۱۶ حسرت ۱۷ شور ۱۸ حسرت

می راند ز آب دیده رود
 می زوز درون جان و دم سر
 چون گشت یقین که مرد دل ریش
 زین غم همه در گزار گشتند
 رازشش بزبان عام کردند
 بردند خبر ز روز کارشش
 گفتند ز راه سوگواری
 کان دهنی که می فشانیش کرد
 زحمت و لایقت بدر برد
 زیبا زنی از فلان قبیله
 زین بند که در گلگون گشتش
 گرد پئے او شوی به پرواز
 پیر از خبر چنان جگر دوز
 خون از جگر دیده می ریخت
 هر جا جگرش چشم تر بود
 آن دم همه چون شکر می خورد
 انگشتش بگر نمک نه کم داشت

زین باب

می گفت چو بیدار شد
 زان بود چو یک رقص می کرد
 دار و سفره در از در پیش
 گر بای بخت بیدار گشتند
 مجنون ز نیش نام کردند
 سونے پدر بزرگوارشش
 کاسے پیر ضعیف و رچه کاری
 ز آسیب زمانه لطمه خورد
 عشقش بولایت دگر برد
 بستش ز دوزلف در طویل
 مجنون کن قفس گشت بندش
 باشد که هنوز یا پیش باز
 زو نعره از درون پرسوز
 نے نے که جگر ز دیده می ریخت
 کش دل سونے گوشه جگر بود
 از بے جگری جگر می خورد
 گولی نمک و جگر هم داشت

زین باب

زین باب